

KANTELEN IS EEN WERKWOORD

“Vraag niet alleen wat de gemeenschap kan doen voor jou maar vraag ook vooral wat jij kunt doen voor de gemeenschap”

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
------------------	---

Deel I De Wmo in Rheden; nu en straks	7
--	---

1. Inleiding	7
2. Terugblik	7
3. Vooruitblik	10
4. Wat moeten we doen	11
5. Hoe gaan we dat doen	12
6. Waarmee gaan we het doen	13
7. Wanneer gaan we dit doen	15
8. Wat zijn de beoogde resultaten	16
9. Hoeveel geld hebben we ervoor over	17

Deel II Beleidskaders per Wmo prestatieveld	21
--	----

Pv 1 Het bevorderen van de sociale samenhang in onze dorpen, wijken en buurten	23
Pv 2 Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders	24
Pv 3 Advies, informatie en cliëntondersteuning	25
Pv 4 Het ondersteunen en waarderen van mantelzorgers en vrijwilligers	27
Pv 5 Het bevorderen van het zelfstandig functioneren van onze inwoners en hun maatschappelijke participatie	29
Pv 6 Het verlenen van individuele voorzieningen ten behoeve van zelfredzaamheid en participatie	31
Pv 7, 8 en 9 Maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg	32

Eindnoten	33
------------------	----

Bijlagen

1. Notitie Beleid rondom Vrijwilligerswerk en Informele Zorg	
2. Resultaten Kantelingsconferentie	
3. Verslag Interactieve bijeenkomsten Wmo Gemeente Rheden	
4. Kantelingsnotitie	
5. Jaarplannen per prestatieveld vastgesteld door het college (volgen nog apart, hoeven niet mee voor de inspraak)	

VOORWOORD

De verantwoordelijke wethouder aan het woord:

"Vorig jaar, op zondag 23 september, zag ik bij Brandpunt een korte documentaire over Elsendorp, een Brabants dorp van ongeveer duizend zielen en niet meer dan tien straten. De inwoners van Elsendorp zijn de dure stopwatchzorg en de mooie woorden beu en hebben het heft in eigen handen genomen. Ik was onder de indruk van de manier waarop de Elsendorpers met elkaar en met hun gemeente in gesprek zijn gegaan over een andere manier van zorgen, een menselijker manier van zorgen. "Zorg om de Hoek" heet dat in Elsendorp, geleverd via een dorpsondersteuner die de wijkzorg regelt waar dat nodig is, direct, zonder dure managers of hoge kantoorkosten.

Wat mij vooral is bijgebleven is het verhaal van de gepensioneerde basisschoollerares die door een spierziekte aan haar rolstoel gebonden is. Haar dementerende echtgenoot kan haar nog prima met de rolstoel brengen waar ze wezen moet. Zo kan ze bijlessen verzorgen op de dorpschool. En haar man, die vroeger tuinder is geweest, maait het gras voor anderen. Hij is nog niet vergeten hoe hij zijn vroegere werk moet doen. De mensen in Elsendorp laten elkaar in hun waarde, ze doen waar ze goed in zijn en blijven deel uitmaken van de dorpsgemeenschap. Deze zorg voor elkaar wordt waar nodig aangevuld met professionele ondersteuning en niet andersom.

Op de werkconferentie "Kantelen in de Praktijk", op 3 oktober vorig jaar, heb ik het er ook over gehad. Over hoe we nu in de geest van de Elsendorpers het kantelen in Rheden handen en voeten kunnen geven. De conclusie van die dag was dat we dat gelukkig allemaal willen, de professionals in de zorg, de vrijwilligers of het maatschappelijk middenveld en de gemeente. We moesten echter ook concluderen dat het in de praktijk van alledag nog niet zo eenvoudig is. Wat ik vooral onthouden heb van die dag was de goede sfeer, de saamhorigheid onder alle aanwezigen en de wil om werk te maken van het kantelen. Want, zoals de dagvoorzitter ons vertelde, praten over kantelen of schrijven over kantelen is onvoldoende, kantelen is een werkwoord, kantelen moet je doen, kantelen moeten we allemaal doen en kantelen moeten we samen doen.

De uitdaging voor de komende vier jaar zal bestaan uit het vinden van nieuwe wegen die leiden naar het maatwerk voor iedereen die dat nodig heeft. We zullen dat tegelijkertijd moeten doen voor minder geld dan er nu aan wordt uitgegeven. In Elsendorp kan het blijkbaar, in Rheden met zijn zeven dorpen moet dat ook kunnen. We kunnen met zijn allen namelijk veel meer dan we nu misschien denken, ik heb er vertrouwen in."

DEEL I DE WMO IN RHEDEN; NU EN STRAKS

1. INLEIDING

Inwoners van de gemeente Rheden zijn over het algemeen tevreden met de dienstverlening die zij van de gemeente ontvangen. Wij peilen regelmatig de tevredenheid bij zowel onze Wmo klanten als bij onze klanten in het algemeen.¹ Rheden krijgt van haar inwoners een mooi rapportcijfer. Ook horen we terug uit “het veld” dat onze burgers steeds meer vertrouwen krijgen in hun lokale overheid. De gemeente staat steeds dichterbij haar inwoners, mede dankzij onze medewerkers in de buitendienst, de inzet van Carion en de vele goede samenwerkingsverbanden die er zijn met en tussen de informele en formele organisaties die zich inzetten voor onze inwoners.

Dit betekent dat wij een mooie en goede basis hebben om samen met onze inwoners te werken aan een toekomstbestendige Wmo. De ontwikkelingen op het gebied van het sociale domein gaan namelijk snel. De verdere decentralisatie van de AWBZ, de extramuralisering van zorgzwaartepakketten één tot en met vier en het gegeven dat wij met zijn allen ouder worden dan ooit in de geschiedenis is voorgekomen, confronteert ons als gemeente met een opdracht die geheel nieuw is. De gemeente moet haar positie in dat veld als het ware opnieuw definiëren. Zoals in onze Sociale Visie is uitgesproken sluiten we daarbij aan bij de eigen kracht van onze inwoners. We doen wat nodig is om deze te optimaliseren. Zo geven we al onze inwoners de kans om actief deel uit te blijven maken van de lokale samenleving.

We zijn daarin al aardig op de goede weg. We laten zien dat het in Rheden ook kan, kantelen naar de goede kant. Voor een dergelijk resultaat moeten we anders leren denken en vooral anders leren doen. Dat vergt een gedurfde visie met moedige besluiten. Want, zoals een wijs man ooit zei, als je alles onder controle hebt rijdt je te langzaam. Dit beleidskader hoopt daar een aanzet toe te geven. Op basis van een mooi vergezicht met mogelijkheden, niet een korte termijn blik vol problemen.

De in de tekst gebruikte modellen hebben we zelf ontwikkeld en geven uitdrukking aan de Rhedense opvatting van de Kanteling. De cartoons zijn gemaakt tijdens de visiemiddag in november 2011 over de Rhedense Keuze en weerspiegelen een deel van de thematiek indertijd. Ze blijken nog altijd actueel.

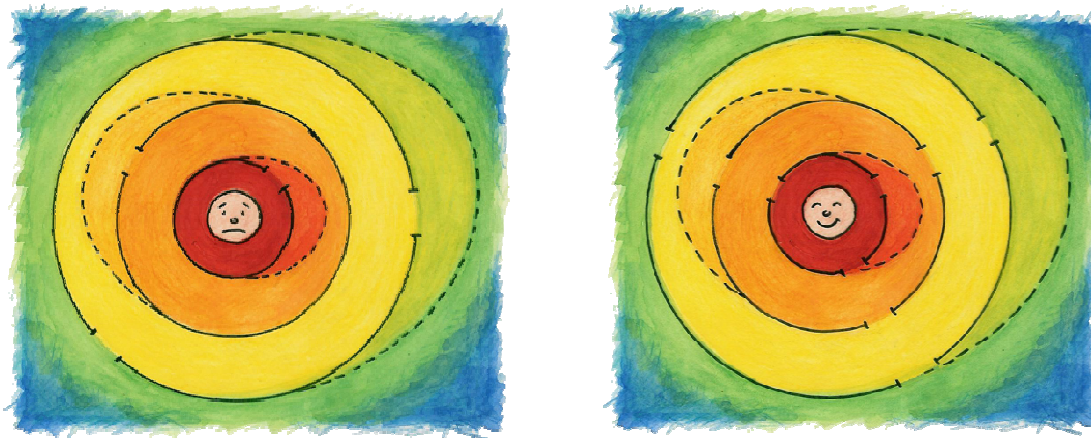
2. TERUGBLIK

Wat is er goed gegaan

In 2007 vervangt de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Welzijnswet en delen van de AWBZ. Het is dan al duidelijk dat op termijn alles wat niet met medisch handelen te maken heeft, maar gericht is op ondersteuning tot participatie, op termijn in deze nieuwe wet ondergebracht wordt. In de eerste jaren na invoering van de wet zijn we als gemeente heel druk geweest met vertalen van het tot dan toe geldende recht op een voorziening naar het recht op adequate compensatie van dat wat een inwoner niet meer zelf kan. De nadruk lag daarbij op prestatieveld 6, het verlenen van individuele voorzieningen. De gemeente kreeg er met de decentralisatie van de huishoudelijke verzorging,

ineens tussen de 1200 en 1400 klanten op jaarbasis bij. En dat is veel op een uiteindelijk klantenbestand van rond de 3000 mensen.

Deze eerste grote decentralisatie is goed doorgevoerd. Er is een basis gelegd waar je met een gerust hart op kunt voortbouwen. We hebben al in 2008 geconcludeerd dat kijken vanuit de burger onze grondhouding moet zijn. Een conclusie die we hebben vormgegeven in ons Rhedens Model. De kracht van dit model zit in de eenvoud, het gaat om het vinden van de weg. Wie kent dat spelletje niet waarmee je moet proberen het kogeltje via het labirint naar het midden te krijgen of vice versa?

- Ondersteuning en begeleiding door familie en vrienden
- Vrijwillige ondersteuning in persoonlijke en buurtnetwerken
- Georganiseerde vrijwillige ondersteuning en begeleiding
- Gemeente Rheden
- Professionele ondersteuning en begeleiding

Sindsdien gebruiken steeds meer organisaties het beeld van de burger in het midden met diverse schillen daaromheen. Dat zijn echter merendeels uienmodellen met gesloten schillen die we kunnen afpellen. Het vernieuwende van ons Rhedense model is dat we daarin helder laten zien dat de zoektocht van een burger om de juiste ondersteuning te vinden vaak een hele moeizame is. De poortjes zijn niet op elkaar aangesloten en het onderscheid tussen de verschillende ringen is niet altijd helder. Het is de uitdaging voor de komende tijd om de ringen zo te draaien dat de poorten op elkaar aansluiten en het voor de hulpvrager eenvoudig is om de juiste ondersteuning te krijgen.

Op alle prestatievelden waarop de Wmo van toepassing is zijn er een aantal successen te benoemen die van groot belang zijn voor het slagen van de Kanteling. Wij hebben via Carion een aantal buurtpilots uit laten werken. In Dieren heeft dat het buurtteam Stenfert opgeleverd met hun initiatief Buren voor Buren. Daarnaast is de leefbaarheid rondom de Dekamarkt in Rheden aanzienlijk verbeterd door de gesprekken tussen de jongeren uit de Spot en de oudere bewoners van de buurt en in Velp zijn er zes nieuwe buurtnetwerken opgestart. In aansluiting op de al lopende projecten Wijkvernieuwing Velp Zuid en het Activeringscentrum. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (het CJG) is in een nieuw jasje gestoken. Het is geen fysieke plek meer maar een netwerkorganisatie. Er is een aanvang gemaakt met het versterken van de vindplaatsen; de plekken in de wijk waar ouders regelmatig komen en professionals met kinderen werken.

Wij hebben het zorgloket opnieuw ingericht, geëxperimenteerd met zorgloketten in de wijk en aan de toekomstbestendigheid van het Meldpunt Vrijwillige Thuishulp (MVT) gewerkt. Alle bushaltes in de gemeente zijn opgehoogd, het openbaar vervoer is daarmee beter toegankelijk gemaakt. De samenwerking op het gebied van de vrijwillige hulp en ondersteuning in de thuissituatie is hernieuwd mede door de deelname van de diverse organisaties aan het Platform informele zorg Rheden Rozendaal. De spreekbuis van dit platform is de Kerngroep Informele zorg.²

Voor het vinden van geschikte oplossingen in de buurt of in de collectieve sfeer zijn diverse pilots uitgezet. De onderwerpen van die pilots zijn het regelen van de warme maaltijd, het opplussen van de eigen woning en het gebruiken van thuishetchnologie of domotica. We hebben daarnaast de haalbaarheid van collectief gebruik van scootmobielen en handbewogen rolstoelen getoetst. Op het gebied van het verlenen van individuele voorzieningen zijn er snellere aanvraag- en doorlooptijden gerealiseerd die leiden tot een grotere klanttevredenheid.

De laatste drie prestatievelden van de Wmo betreffen een relatief klein aantal mensen, in Rheden gaat het om vijf tot tien doorverwijzingen per jaar. Op dit gebied vindt de hulp en opvang plaats in onze centrumgemeente Arnhem. De gemeente Rheden heeft de afgelopen vier jaar vooral ingezet op het Lokale Zorgnetwerk. Daar worden de signalen voor mogelijke multiproblemen tijdig opgevangen en de juiste preventieve actie ingezet.

Wat kan beter

Om de Kanteling verder vorm te geven kijken we kritisch naar wat beter kan. Wij hebben ons met het maken van het vorige meerjarenbeleidskader voor de Wmo onvoldoende gerealiseerd hoe weinig manoeuvreerruimte we als gemeente feitelijk hebben. Sommige doelen die wij ons toen hebben gesteld bleken na een jaar al niet meer haalbaar. Eind 2011 is daarom aan de raad toegezegd dat er een nieuwe wijze van plannen en verantwoorden op het gebied van de brede Wmo zou worden voorbereid. We gaan naar een systeem toe waarbij het college de eerder geformuleerde operationele doelstellingen kan bijstellen zonder de kaders zoals ze door de raad zijn vastgesteld geweld aan te doen. In hoofdstuk 7 gaan we hier nader op in.

De Wmo is bedoeld als kaderwet waarbinnen gemeentes optimale beleidsvrijheid is toegezegd. Met name de eerste twaalf artikelen van de wet voorzien hierin. Deze beleidsvrijheid wordt echter ingeperkt door de bepalingen in de resterende 31 artikelen. Uit de zich opbouwende jurisprudentie over gemeentelijke besluiten die in het kader van de Wmo worden genomen blijkt dat de beleidsvrijheid die wij als gemeente hebben beperkt is.³ Om optimaal gebruik te kunnen maken van deze beperkte ruimte zullen wij ook meer en beter gebruik moeten maken van nieuwe democratische bewegingen. De snelheid waarmee de huidige netwerkwerksamenleving reageert op veranderingen en initiatieven vereist van de overheid een flexibele en gedurfde nieuwe houding:

“De wisselwerking met burgers die vereist is voor de herkenning van de kansen die maatschappelijke initiatieven bieden moet zich uiten in nieuwe vormen van burgerparticipatie; in het verbreden van beleidsparticipatie naar andere beleidsfasen dan inspraak alleen en het verwelkomen van maatschappelijke initiatieven die niet altijd netjes passen in het beleidsperspectief van de overheid. We moeten voor de echte vernieuwing niet alleen zoeken naar verbindingen maar ook juist de tegenbinding en de dwarsverbinding opzoeken.”⁴

Zo hebben inwoners en mensen die in de praktijk werken vrijwel altijd een voorsprong ten opzichte van beleidsmakers als het gaat om ervaringskennis. Dan gaat het ook over onze eigen

baliemedewerkers, onze buitendienst en consultants. Wij kunnen nog veel leren van die ervaringskennis en beter luisteren naar wat zij ons te vertellen hebben. Het gaat altijd over mensen niet over producten.

Daarnaast beschikken mensen in toenemende mate over specifieke (vak)kennis en vaardigheden. Bijna iedereen is tegenwoordig wel ergens goed in en mensen zijn vaak bereid deze expertise vrijwillig in te zetten. Zeker als mensen nog niet of niet meer in het spitsuur van hun leven zitten. Dit realiseren wij ons nog te weinig.

3. VOORUITBLIK

De komende vier jaren blijven wij goed luisteren naar onze inwoners en ervaringsdeskundigen. De eerste jaren zijn wij en alle andere gemeentes druk geweest met het toepassen van de nieuwe wet en het uitvoeren van de nieuwe taken. Wij proberen vanaf nu meer in de geest van de wet te handelen. Dat wil zeggen dat wij de beleidsvrijheid nemen om mensen op hun eigen maat te compenseren voor wat ze niet meer kunnen. Dit gebeurt altijd met het in acht nemen van de eigen verantwoordelijkheid die mensen hebben voor hun eigen situatie. Uit de groeiende jurisprudentie komt echter het beeld naar voren dat de letter van de wet deze vrijheid lijkt te beperken. Met name de tegenstrijdigheid in de artikelen over eigen bekostiging en eigen bijdrage maakt het gemeentes moeilijk om aan de opgave die de Wmo hen stelt te voldoen.⁵

Het lijkt er dus op dat de geest van de wet over de letter van de wet dreigt te struikelen. De komende jaren zullen in het teken staan van het oplossen van dit dilemma. In afwachting van wat er komen gaat, waaronder het verder doorvoeren van de decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo en het uitvoeren van de maatregelen zoals ze in het nieuwe regeerakkoord staan, gaan wij in Rheden verder op de ingeslagen weg. Wij werken aan een koppeling tussen de Wwb (of de nieuwe Participatiewet) en de Wmo voor zover het meedoen in de maatschappij betreft⁶ en we zetten onverminderd in op de Kanteling. Alleen op deze manier kunnen wij onze kwetsbare inwoners van de juiste hulp, ondersteuning en zorg voorzien.

4. WAT MOETEN WE DOEN

Wat zegt de wet

De wet op de maatschappelijke ondersteuning zegt dat gemeentes verplicht zijn om haar inwoners te compenseren voor wat zij niet meer zelf kunnen daar waar mensen geen aanspraken kunnen laten gelden op basis van andere wetgeving. Daarnaast verplicht de wet gemeentes om een samenhangend beleidskader vast te laten stellen voor ten hoogste vier jaar. In dat kader moeten de hoofdzaken van het gemeentelijk beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning benoemd worden. Dat moet worden gedaan per prestatieveld. Gemeentes dienen aan te geven hoe de uitvoering van de beleidsdoelstellingen plaats zal vinden en welke resultaten worden voorzien.

Het college van burgemeester en wethouders dient maatregelen te nemen voor het borgen van de kwaliteit van de maatschappelijke ontwikkeling en voor het borgen van de keuzevrijheid. De Wmo is een horizontale kaderwet. Het college dient aan te tonen hoe ze de ingezetenen van de gemeente heeft betrokken bij het tot stand komen van het beleid.

Hoe voldoen wij daaraan?

Met dit beleidskader en de bijbehorende uitvoeringsplannen voldoen wij aan de eisen die de wet op dit gebied aan ons stelt. Voor nadere toelichting verwijzen wij u naar hoofdstuk 7. Het borgen van de kwaliteit en van de horizontale verantwoording is op vier manieren tot stand gekomen.

De Wmo raad is vanaf de start van het proces betrokken bij de formulering van het beleid en heeft haar adviesrol daarmee goed kunnen vervullen. De tweede manier bestond uit het houden van een werkconferentie. Op 3 oktober van het vorig jaar zijn vele partijen uit zowel het formele als het informele veld met elkaar in gesprek gegaan over het kantelen in de praktijk. Daar hoorde ook een oefening in het voeren van een keukentafelgesprek bij. Eén van de belangrijkste conclusies van de conferentie is geweest dat er nog heel wat werk te verzetten is op het gebied van de aansluiting tussen de formele en informele zorg. Alle deelnemers waren het erover eens dat samenwerken moet, alleen blijkt dat in de praktijk lastiger dan het op het eerste gezicht lijkt. Voor het verslag van de conferentie met de aanbevelingen die zijn gedaan verwijzen wij u naar bijlage 2.

Ten derde zijn er informele werkbijeenkomsten gevoerd in de verschillende dorpen van de gemeente met telkens een ander thema. Hierbij werden er gesprekken gevoerd met inwoners, die weliswaar actief in het leven staan, maar niet in allerlei besturen en raden zitten. De gesprekken gingen over de beleving van mensen aangaande hun meedoen aan de maatschappij, over de dingen die ze zelf zouden kunnen doen om problemen aan te pakken en over de steun die ze daarbij van de gemeente verwachten. In bijlage 3 kunt u lezen wat inwoners hebben aangedragen in de gesprekken. Het was hier uitdrukkelijk niet de bedoeling om met beleidsaanbevelingen te komen. Het doel was om de stemming onder inwoners te peilen om daar op een later moment op in te kunnen spelen.

Naast deze activiteiten om onze burgers te betrekken bij het voorgenomen beleid op de Wmo zijn wij doorlopend in gesprek met stakeholders in de praktijk die dicht op de doelgroepen van de Wmo betrokken zijn. Daarmee lopen wij in de pas met het advies van de WRR zoals eerder aangehaald: de wisselwerking met burgers die vereist is voor de herkenning van de kansen die maatschappelijke initiatieven bieden moet zich uiten in nieuwe vormen van burgerparticipatie; in het verbreden van beleidsparticipatie naar andere beleidsfasen dan inspraak alleen.

Knelpunten en risico's

Nu de demografische veranderingen doorzetten, de veranderende aanspraken op de AWBZ zorg werkelijkheid worden en de gemeentes uit moeten voeren wat de rijksoverheid niet kostenefficiënt kan is een goed beleidskader van groot belang. De verdere decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo, het langer thuis blijven wonen van mensen die steeds zwaardere ondersteuning nodig hebben (extramuralisering) en het aanpassen van ons denken over eigen verantwoordelijkheid leggen de zware druk op gemeentes om daarin de juiste dingen te doen. Tegelijkertijd weten wij dat we slechts geringe sturingsmogelijkheden hebben op dit terrein. De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid heeft daar eind mei 2012 over het hele brede domein van het overheidsbeleid over gezegd dat, om het onbestuurbare enigszins te kunnen sturen, beleidsmakers een gepaste ruimte moeten laten voor burgers: beleidsmakers moeten weten wanneer ze nodig zijn en vooral wegblijven als dat niet het geval is.⁷

5. HOE GAAN WE DAT DOEN

In onze sociale visie omschrijven we de complexe aard van de huidige samenleving, de geringe sturingsmogelijkheden die wij als lokale overheid hebben op de richting waarin deze zich voortbeweegt en de rol die wij voor onszelf zien weggelegd in het sociale domein:

“De centrale ambitie van de gemeente Rheden is ervoor te zorgen dat de binnenste netwerken rondom mensen, zoals verbeeld in het Rhedens Model, zo sterk mogelijk zijn. Het beroep dat dan nog op de professionele zorg en ondersteuning gemaakt moet worden kan zo kleiner zijn. Dit wordt mogelijk gemaakt doordat de gemeente de focus op kleinschaligheid houdt en dicht bij haar burgers blijft. Doordat ze het oerwoud aan regels en controles afslankt tot het hoogst noodzakelijke. Doordat ze het goede voorbeeld geeft en voortdurend de omstandigheden zodanig weet te beïnvloeden dat het gewenste resultaat wordt bereikt, een krachtige en zelfredzame samenleving.”

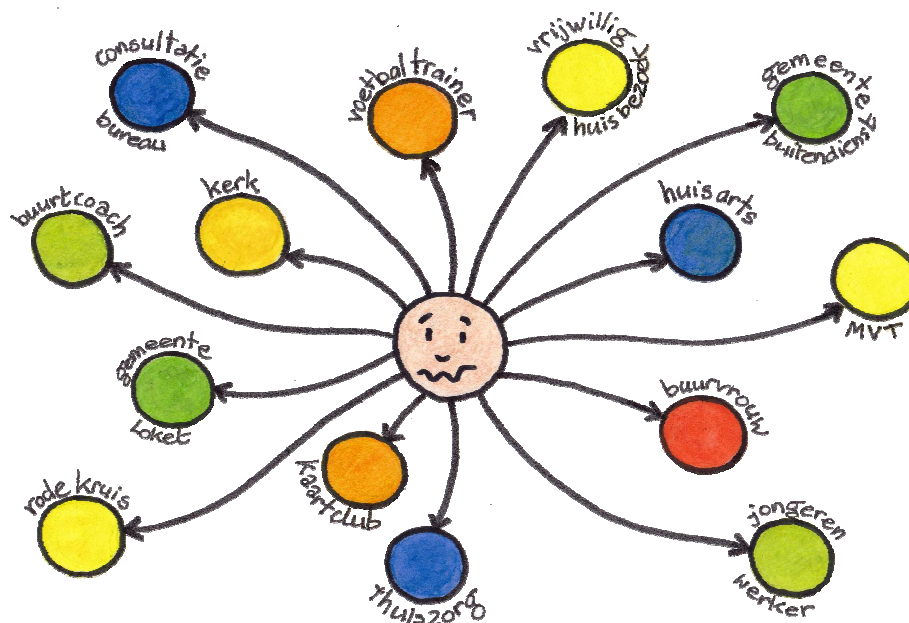
Dit inzicht dat de gemeente haar positie moet herdefiniëren is ook geconstateerd tijdens de werkconferentie “Kantelen in de Praktijk”. De gemeente moet de komende jaren duidelijk maken onder welke voorwaarden er moet worden samengewerkt. De gemeente legt de verbinding tussen de formele en de informele zorg en ondersteuning en bewaakt deze. Onze vrijwilligers moeten ervaren dat ze ertoe doen en dat ze gelijkwaardige partners zijn in deze samenwerking vanuit hun eigen specifieke rol. In bijlage 4 vindt u de uitwerking van het kantelingsproces met daarin de methodes en instrumenten die ons ter beschikking staan.

We denken vanuit de leefwereld van onze inwoners. We sluiten aan bij wat er al is, bij wat goed is en goed werkt en bouwen hierop voort. Mensen weten vaak zelf het beste wat ze nodig hebben en hoe ze dat willen doen. Onze mensen in het veld, onze consulenten en externe professionals kunnen hen daar desgewenst bij ondersteunen. We bouwen aan de tevredenheid en het vertrouwen van onze inwoners, onze vrijwilligers, van onze medewerkers en onze professionele partners.

Gemeentelijke regievoering is de katalysator van het proces waarbij niet langer de klant wordt doorgestuurd maar de vraag. Een goede sociale kaart is hierbij onontbeerlijk evenals een goed *achter de schermen proces*. Het is de kunst om ervoor te zorgen dat een inwoner met een vraag straks niet meer zelf van het kastje naar de muur wordt gestuurd. Diegenen aan wie de vraag

wordt gesteld kunnen dan zelf het antwoord vinden. Via een toegankelijke en vraaggerichte sociale kaart of, daar waar het om professionals gaat die weten bij wie ze de vraag moeten neerleggen.

Het verlenen van individuele voorzieningen vormt het sluitstuk van de wijze waarop wij onze inwoners in de toekomst compenseren voor dat wat ze niet meer zelf kunnen. De rechten en plichten van gemeente en inwoners worden vastgelegd in de gekantelde Wmo verordening.⁸ Het uitvoeren van de Verordening zal plaatsvinden aan de hand van nog te ontwerpen beleidsregels. Het gaat er uiteindelijk om dat een burger zijn of haar vraag overal kan stellen en dat het antwoord eenduidig terugkomt ongeacht via welke weg, blauw, groen, oranje of geel, of de kleuren ertussenin. In ons "Tikkie jij bent 'm" model weet iedereen de weg. We kunnen terugvallen op een goede sociale kaart en hebben de spelregels goed met elkaar afgesproken. Wij leiden de vraag door, niet de burger. Dit in aanvulling op onze dienstverleningsvisie.

Ook kunnen wij de discussie over een aantal belangrijke onderwerpen niet langer uit de weg gaan. Wat is algemeen maatschappelijk aanvaard als zijnde normaal op het gebied van gebruik, verbruik, schoon, doelmatig, geschikt, uitgaven, inkomsten en dergelijke zaken. Hoe waarderen wij elkaar, welke normen leggen wij elkaar (onbewust) op, welk eigenbelang speelt er mee en hoe erg is dat? Dit zijn de vragen waarop we hopelijk over vier jaar de antwoorden hebben gevonden zonder dat het maatwerk op individueel niveau onder de uitkomst hoeft te leiden.

6. WAARMEE GAAN WE HET DOEN

Met een realistische kijk op de aard en omvang van de problematiek

Van de ongeveer 44.000 inwoners die onze gemeente telt is het merendeel goed in staat zichzelf te redden, ook als het even wat minder gaat. Ze kunnen terugvallen op familie en vrienden en hebben voldoende financiële middelen om zelf in een oplossing voor hun problemen te voorzien.

Ook de problemen van mensen of gezinnen die minder goed in staat zijn om zelf een oplossing te vinden zijn in de meeste gevallen van enkelvoudige aard en relatief eenvoudig op te lossen. Een lichte vorm van ondersteuning of advisering is hier voldoende. Op dit terrein vervullen bijvoorbeeld de vrijwilligers van het MVT, de Vrijwillige ouderenadviseurs van de Cosbo en Carion en het consulatiebureau een grote rol. Het gaat hier naar schatting om ongeveer 2000 tot 2500 hulpvragen per jaar.

Dan zijn er mensen die problemen ervaren waar ze niet zelf of met de hulp van familie, vrienden of vrijwilligers uitkomen. Een deel hiervan meldt zich bij ons zorgloket. Het gaat hier naar schatting om 3.500 aanvragen per jaar. Daarvan zijn er rond de 1000 van enkelvoudige aard. In 1000 andere gevallen betreft het herhaalde aanvragen. In 1100 gevallen gaat het om drie- of vierdubbele aanvragen van één persoon. Rond de 400 aanvragen komen op het conto van circa 70 mensen die complexe fysieke en/of psychische problematiek ervaren.

Gedurende de looptijd van dit nieuwe meerjarenbeleidskader zullen er nieuwe doelgroepen onder de werking van de Wmo worden gebracht. De decentralisatie van de Wet op de Jeugdzorg en de nieuwe Participatiewet volgen een eigen wettelijk kader en worden hier dan ook niet verder behandeld.

In 2007 vond er met de eerste grote decentralisatie, die van de Huishoudelijke Verzorging, een stijging van het aantal klanten plaats met bijna 100%.⁹ Met het overgaan van de functie Begeleiding wordt er een groep van circa 700 mensen met een relatief complexe problematiek toegevoegd aan ons klantbestand.¹⁰ Het ligt in de lijn der verwachting dat ook de Persoonlijke Verzorging overkomt naar de gemeentes. In de gemeente Rheden gaat dat om rond de 800 indicaties.¹¹ De verdere extramuralisering van de zorgzwaartepakketten (ZZP) 1 tot en met 4 brengt ons nog eens rond de 600 extra klanten. De mensen met een ZZP 3 en 4 zijn de klanten met de zwaardere problematiek. We weten dat er daarmee ook extra aanspraken voor huishoudelijke verzorging en andere ondersteuning zullen komen.

In zijn totaliteit moeten we concluderen dat we aan het eind van de looptijd van dit meerjarenbeleidskader te maken zullen hebben met een cliëntenbestand waarbij een groter aantal mensen dan nu het geval is te maken zal hebben met een complexere en urgentere problematiek. De bijbehorende financiële verplichtingen stijgen mee tot een totaal van rond de 30 miljoen Wmo breed. In meerjarig perspectief zijn er geen extra middelen begroot voor deze extra taken en we moeten het dus doen met de middelen die het Rijk ons hiervoor beschikbaar stelt. Daarbij hebben we dan nog geen rekening gehouden met de toename van de kosten voor het aanpassen van de woningen van de mensen die langer thuis moeten blijven wonen. Ook in dit licht bezien is de uitdaging die we aangaan om de komende vier jaar een goed fundament te leggen voor al deze nieuwe taken een belangrijke. Eén die we vooral samen met onze partners en inwoners moeten aangaan.

Met mensen

Zoals in onze sociale visie is verwoord, staat en valt de samenredzaamheid van een samenleving met de gecombineerde eigen kracht van mensen. Daarbij mogen we niet vergeten dat het persoonlijk vermogen om mee te doen verschilt van mens tot mens. Zoals we eerder al aanhaalden is iedereen tegenwoordig wel ergens goed in en vaak bereid om dit in te zetten ten behoeve van anderen. In het voorwoord staat daar een mooi voorbeeld van. Het gaat hierbij om

de intrinsieke motivatie om iets te doen voor een ander (ereambt). Het belonen hiervan met geld doet afbreuk aan deze motivatie. Dan wordt het een soort van werk dat iemand anders ook kan doen. Wederkerigheid is het cement van een samenleving, instrumenteel inzetten ervan doet meer kwaad dan goed. Onze professionals dagen we uit om de samenredzaamheid van mensen te ondersteunen met respect voor en behoud van het ereambt van de vrijwilliger.

Met middelen

We verwelkomen nieuwe initiatieven op de grens van markt, zorg en ondersteuning. Een voorbeeld hiervan is de groei van kleine lokale bedrijfjes die de (warme) maaltijd aan huis bezorgen voor een redelijke prijs. Wij faciliteren deze initiatieven waar wij dat kunnen. Daar waar de markt (nog) niet voorziet in een goede oplossing vullen wij het gat met een gerichte subsidiëring dan wel inkoop van de noodzakelijke diensten. Een belangrijk middel om uitvoering te geven aan adequate compensatie is het voeren van een strakke regie op alle initiatieven die gericht zijn op het mede oplossen van de groeiende vraag aan ondersteuning in de thuissituatie. Daarbij kunnen wij de kunst afkijken in de commerciële sector, zoals bij het concept dat Woondock Duiven hanteert. De dienstverlening wordt er niet alleen klantvriendelijker maar ook goedkoper door:

“De zaak bestaat uit 150 units of “docks” die door circa 80 ondernemers worden gevuld met woon- en lifestyleartikelen. Het maakt Woondock tot een soort bazaar met een opmerkelijke en interessante mix van woonstijlen. Voor de klant voelt het echter als één winkel. De klant heeft alleen met Woondock van doen, met hun personeel en hun garantieregeling. Voor de ondernemers bestaat het voordeel in het beperken van hun overheadkosten en het aantrekken van een breed publiek”¹²

Onze subsidies worden herijkt op basis van dit meerjarenbeleidsplan. Dit houdt in dat we kritisch kijken waar we nog subsidie voor verlenen en waarvoor niet meer. We denken daarbij aan de volgende criteria. Komt de subsidie ten goede aan de participatie van kwetsbare groepen? Bevordert de subsidie het burgerinitiatief? Wat is de meerwaarde van de subsidie voor de zorg voor elkaar? Ook ons accommodatiebeleid wordt, voor zover van belang voor de Wmo, op deze gronden getoetst. We zetten in op nieuwe wegen om er te komen en op goede verbindingen. Elke buurt, wijk of dorp kent zijn eigen dynamiek. Deze dynamiek vind je terug in de gekozen oplossing per buurt of dorp. Onze behoefte aan eenvormigheid van aanpak moet geen belemmering zijn.

7. WANNEER GAAN WE DIT DOEN

Het vinden van een goed antwoord op de compensatiebehoeften die burgers kunnen hebben, steunt op het formuleren en behalen van kleine en beheersbare doelen, dicht bij de burger en zijn of haar leefwereld. Om op een logische en samenhangende manier uitdrukking te geven aan deze doelen dalen we af van een breder beleidskader naar de specifieke kaders per prestatieveld. Om die reden delen we dit beleidskader in tweeën. Een overkoepelend kader in deel I en de specifieke kaders in deel II.

Het vinden van een goed antwoord begint met het formuleren van de juiste vraag. In het overkoepelende deel hebben we een breed kader neergezet waarin wij een analyse hebben gegeven van de opdracht voor de komende vier jaar. Daarbij hebben wij ons vooral de juiste vragen gesteld. In het tweede deel geven wij per prestatieveld van de Wmo de hoofdzaken of aandachtsvelden voor het beleid aan waarbinnen wij de antwoorden op de gestelde vragen denken

te vinden. Deze aandachtvelden of deelbeleidskaders blijven de komende vier jaar van kracht. Indien dat nodig is zullen aanpassingen hiervan aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

De deelbeleidskaders worden jaarlijks naar operationele doelstellingen vertaald en tot uitvoering gebracht. Dit is een bevoegdheid van het college. De vastgestelde jaarplannen worden ter kennisname aan de raad voorgelegd. U vindt de plannen voor 2013 in bijlage 5. Ze worden gepresenteerd in een stoplichtmodel. De kleur van het stoplicht geeft de haalbaarheid van de doelstelling en de voortgang van de uitvoering aan. Het borgen van de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning vindt eveneens in de jaarplannen plaats. Het monitoren van de voortgang kan op deze manier samenvallen met de cyclus van Planning & Control.

8. WAT ZIJN DE BEOOGDE RESULTATEN

We hebben in de voorgaande hoofdstukken aandacht gegeven aan wat we de afgelopen vijf jaar hebben bereikt en aan de verbeterpunten die naar voren zijn gekomen. Daarbij moeten we vooral denken aan een betere samenwerking tussen de formele en de informele zorg in de thuissituatie, aan het beter herkennen en faciliteren van buurtinitiatieven en aan het eerder en anders betrekken van burgers bij het beleid. Formele inspraak wordt dan het sluitstuk van een heel proces. We moeten veel beter leren luisteren naar degenen die dicht op de praktijk zitten, onze Front-Office medewerkers, onze partners die met de mensen werken en uiteraard onze inwoners zelf. Daarbij moeten we ruimte laten aan burgers, weten wanneer we nodig zijn en wanneer niet.

We zijn in voorgaand kader uitgebreid ingegaan op de wijze waarop we denken de wet te moeten uitvoeren. Daarvoor hebben we een 'goed achter de schermen' proces nodig. We werken verder aan het wederzijds vertrouwen en de tevredenheid van zowel onze inwoners als onze partners en medewerkers en streven naar een integratie van de Wwb en de Wmo als het gaat over meedoen aan de maatschappij.

Om een succesvolle Kanteling mogelijk te maken komen we tot een logische samenhang van algemene en collectieve diensten en ondersteuning. We belonen onze vrijwilligers op de juiste wijze en verwelkomen de zakelijke initiatieven die oplossingen bieden voor gevoelde problemen op het gebied van zelfstandig kunnen blijven meedoen aan de samenleving. We maken maatwerk mogelijk voor individuen, buurten of dorpen, ook als dat leidt tot ongelijksoortige oplossingen. Wat we bovenal gaan doen is nieuwe wegen zoeken naar onze doelen. Heel veel is al gedaan en ligt klaar om gebruikt te worden. We moeten alleen de juiste weg nog vinden.

We hebben kort aangegeven met welke *middelen* we de uitvoering van de wet ter hand nemen en het tijdspad voor de komende vier jaar geschetst. De beoogde resultaten laten zich als volgt samenvatten en zijn opgenomen in de hierna volgende deelbeleidskaders:

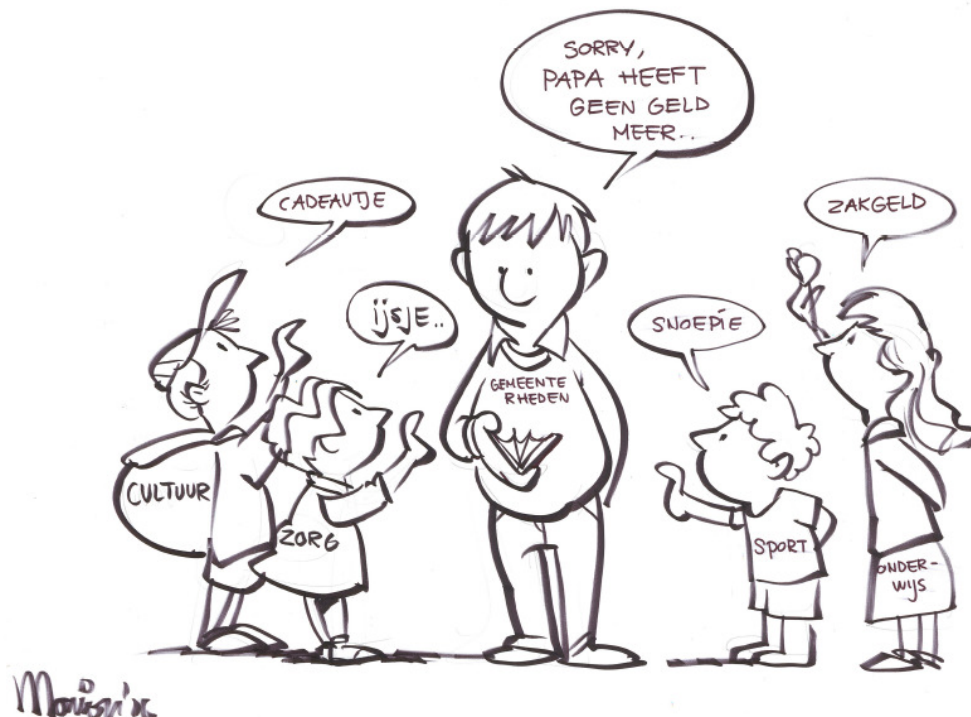
1. Buurten waarin mensen elkaar kennen en ondersteunen
2. Een positief opgroei- en opvoedklimaat
3. Een voor iedereen toegankelijke sociale kaart
4. Compensatie voor de burger is gewaarborgd
5. Onze mantelzorgers voelen zich ondersteund en gewaardeerd
6. Een goede toegang voor zorgvragers en mantelzorgers naar en van de informele zorg
7. Onze vrijwilligers voelen zich ondersteund en gewaardeerd

8. Algemene en onafhankelijke advisering thuis en in de buurt
9. Collectieve diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg
10. Collectieve toegang tot (algemene) diensten en regelingen
11. Maatwerk is vanzelfsprekend bij individuele voorzieningen
12. Maatschappelijke uitval wordt zoveel mogelijk voorkomen

De twaalf resultaten zoals ze hier afzonderlijk benoemd worden kunnen echter niet afzonderlijk van elkaar worden beoordeeld. Het behalen van het ene resultaat hangt in meer of mindere mate samen met het behalen van één of meerdere andere resultaten. Dit is ook in het rapport Minderen met Beleid aangegeven. Bij het bepalen van de financiële middelen die we over hebben voor het behalen van de genoemde resultaten wordt met deze wederzijdse beïnvloeding rekening gehouden.

9. HOEVEEL GELD HEBBEN WE ERVOOR OVER

We moeten ook hier realistisch zijn. Alle signalen laten een trend zien van versobering, van een afname van de beschikbare middelen, ook voor het uitvoeren van de Wmo. Dat betekent dat we met minder geld meer moeten doen. Ons doel blijft het bieden van ondersteuning aan mensen die het alleen niet redden en het in stand houden van een vangnet om te voorkomen dat mensen nodeloos buiten de boot vallen.

Eind 2011 heeft de raad ingestemd met een meerjarenbegroting op basis van de overwegingen uit het rapport Minderen met Beleid. Het netto besparingsdoel op de individuele voorzieningen van de Wmo, te realiseren in 2015, wordt in dat besluit gesteld op netto € 582.500. De voorwaarden

waaronder het versoberingsdoel kan worden gehaald zijn in Minderen met Beleid als volgt verwoord:

“Het inzetten van budgetten op producten 340 Flankerend Ouderenbeleid, 343 Carion, 348 Vrijwilligerswerk en Mantelzorgondersteuning en 356 Lokaal Sociaal Beleid is niet alleen noodzakelijk voor het Wmo vangnet maar daarmee ook voor het behalen van deze en volgende versoberingen op de individuele voorzieningen. Essentieel is dat de Wmo betaalbaar en houdbaar blijft voor de toekomst.”

Op basis van dit raadsbesluit is breed gekeken naar de middelen die ons structureel ter beschikking staan voor de diverse producten die van belang zijn voor het uitvoeren van de Wmo. Hierbij zijn nu ook de producten betrokken welke te maken hebben met prestatieveld 2, “op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders”. Door een betere afstemming van de verschillende interventies en door slimmer te subsidiëren dan wel in te kopen, spelen we middelen vrij. Deze middelen hebben we herzien en specifiek ingezet voor het behalen van de resultaten die we in dit kader vaststellen. Resultaten die een bijdrage leveren aan het kantelen van de Wmo en aan het behalen van onze versoberingsopdracht.

Hieronder volgt het overzicht van de middelen die volgens de huidige meerjarenbegroting beschikbaar zijn voor het uitvoeren van dit nieuwe meerjarenbeleidsplan. We hebben uit de verschillende producten op de meerjarenbegroting de middelen die nodig zijn voor het behalen van een resultaat bij elkaar gezet. Dit geeft een helder overzicht van de inzet die wij nu al plegen op de onderscheiden prestatievelden.

In de eerste kolom ziet u de prestatievelden van de Wmo met in de kolom daarnaast de resultaten per prestatieveld. In de derde kolom staan de begrotingsproducten waar de beschikbare middelen geraamd staan en in de vierde ziet u het totaal aan geraamde middelen waaraan wij nu al uitvoering geven voor het behalen van het genoemde resultaat.

In kolom vijf ziet u voor ruim vier ton aan herziene middelen staan. Middelen die voornamelijk zijn vrijgespeeld uit product 340, de zogeheten subsidie voor “Diensten bij wonen met zorg”. Deze subsidie was bedoeld voor het faciliteren van projecten en activiteiten ter ondersteuning van mensen die langer thuis blijven wonen. Met het vaststellen van dit beleidskader herzien wij de projecten en activiteiten die wij faciliteren en maken wij nieuwe keuzes ten behoeve van hetzelfde doel; niet alleen langer maar ook goed ondersteund thuis blijven wonen. De toedeling van middelen die u hier ziet geldt voor 2013. Wij bekijken jaarlijks welke middelen voor het behalen van welk resultaat nodig zijn. Over vier jaar weten wij welke middelen er structureel nodig zullen zijn per resultaat.

In de laatste kolom staat het totaal aan benodigde middelen per resultaat voor 2013. Het bedrag dat uiteindelijk gemoeid is met het uitvoeren van het voorliggende meerjarenbeleidskader wordt daarmee voor 2013 begroot op € 10.546.655. Een discussie over het aanwenden van het bedrag van € 238.000 dat beschikbaar zou worden gesteld ter dekking van de, voor het behalen van de versobering noodzakelijke investeringen, zal bij de Voorjaarsnota worden gevoerd. Het monitoren van de doelmatigheid van het beleid en de besteding van de financiën vindt plaats tijdens de daarvoor bedoelde P&C cyclus.

Het totaal aan middelen dat wij hier opvoeren zetten wij in ten behoeve van de Kanteling en het versterken van de binnenste cirkels van ons Rhedens Model. Zo bouwen wij aan een collectief vangnet voor inwoners die dat nodig hebben.

PV	Resultaat	Product	Begroot	Herzien	Totaal
PV 1	1 Buurten waar mensen elkaar kennen en steunen	356	€ 708.806	€ 43.500	€ 752.306
PV 2	2 Een positief opgroei- en opvoedklimaat	375 /261	€ 532.648		€ 532.648
PV 3	3 Een voor iedereen toegankelijke Sociale Kaart	345	€ 1.500	€ 12.935	€ 14.435
	4 Compensatie voor de burger is gewaarborgd		€ 0	€ 100.000	€ 100.000
PV 4	5 Onze Mantelzorgers voelen zich ondersteund en gewaardeerd	348	€ 101.132	€ 20.000	€ 121.132
	6 Goede toegang informele zorg en ondersteuning	348	€ 28.500	€ 35.000	€ 63.500
	7 Onze vrijwilligers voelen zich ondersteund en gewaardeerd	348	€ 159.378	€ 37.000	€ 196.378
PV 5	8 Algemene en onafhankelijke advisering thuis en in de buurt	340/375	€ 361.635		€ 361.635
	9 Collectieve diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg	377/343 340/231 201	€ 1.180.158	€ 162.109	€ 1.342.267
	10 Collectieve toegang tot (algemene) diensten en regelingen	340/345	€ 150.000	€ 15.000	€ 165.000
PV 6	11 Maatwerk is vanzelfsprekend bij individuele voorzieningen	345/347	€ 6.830.956		€ 6.830.956
PV 7, 8 en 9	12 Maatschappelijke uitval wordt zoveel mogelijk voorkomen	349	€ 45.895		€ 45.895
Algemeen	Wmo-raad en horizontale verantwoording	345/340	€ 15.300	€ 30.000	€ 45.300

	TOTAAL		€ 10.115.908	€ 455.544	€ 10.571.452
--	---------------	--	--------------	-----------	---------------------

TOT SLOT

De ruim 10 miljoen euro die gemoeid zijn met de uitvoering van dit meerjarenbeleidskader komen ten goede aan zeker 5.000 Rhedenaren die hulp en ondersteuning nodig hebben. Daarnaast maken veel andere Rhedenaren gebruik van de infrastructuur die we met elkaar opzetten om zichzelf en anderen te ondersteunen. Dat is wat we noemen samenredzaamheid.

DEEL II BELEIDSKADERS PER WMO PRESTATIEVELD

In dit deel van het meerjarenbeleidskader behandelen wij de onderscheiden prestatievelden en de resultaten die wij daarop willen halen. De prestatievelden van de Wmo wegen niet allemaal even zwaar en zijn niet gelijksoortig opgebouwd. We hebben hier geprobeerd het evenwicht te herstellen en de juiste aandacht en inspanning voor ieder prestatieveld helder in beeld te brengen.

Op ieder prestatieveld hebben wij één of meerdere resultaten geformuleerd met uitzondering van prestatievelden 7, 8 en 9. Deze hebben wij onder één gezamenlijk resultaat samengebracht. Per resultaat geven wij vervolgens de aandachtsvelden of deelbeleidskaders aan. Dit zijn er één of meer per aandachtsveld, afhankelijk van de breedte van het veld en de complexiteit van de geplande interventie(s).

Het college zal jaarlijks, op basis van het hier beschreven meerjarenbeleidskader, de resultaten en de aandachtsvelden per resultaat, de operationele doelstellingen vaststellen welke bijdragen aan het behalen van het resultaat. Deze Wmo jaarplannen zullen te kennisname aan de raad worden gezonden en de basis vormen voor de monitoring van de voortgang. Voor 2013 zijn ze als bijlage bij dit kader gevoegd.

PV 1 HET BEVORDEREN VAN DE SOCIALE SAMENHANG IN ONZE DORPEN, WIJKEN EN BUURTEN.

Resultaat: “Buurten waar mensen elkaar kennen en steunen”

Het basisconcept van de Wmo, namelijk meedoen in de maatschappij, komt in dit prestatieveld het duidelijkst naar voren. Tegelijkertijd is dit het prestatieveld waar je als gemeente de minste sturingsmogelijkheden hebt. Het in 2012 door de raad geïnitieerde buurtbudget is een goed instrument om actieve inwoners te ondersteunen en op weg te helpen. Hierbij staat voorop dat de inwoner bepaalt wat hij of zij belangrijk vindt: hij of zij bepaalt de agenda.

“Buurtgroep Boterbloem e.o. doet een beroep op het buurtbudget voor het organiseren van een buurttag met Oud-Hollandse spelen, karaoke voor jong en oud, vogelhuisjes en bloempotten schilderen om de buurt op te fleuren. Ze denken hierbij ook aan anderen in hun dorp: de opbrengst van verkoop van drank en versnaperingen komt te goede aan het Rhedense fanfarecorps voor de jeugdopleiding of voor nieuwe instrumenten, in overleg met RFC.”

Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Activeren van inwoners om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid en sociale samenhang in buurten en wijken van de gemeente Rheden.
- Verbinden van inwoners in de gemeente Rheden; tussen mensen onderling, tussen netwerken, (vrijwilligers)organisaties en formele organisaties.

Activeren van inwoners

De gemeente wil het sociaal cement, de samenredzaamheid in onze dorpen sterker maken. Een belangrijk punt van aandacht is daarbij de toenemende eenzaamheid onder burgers. De gemeente focust op kleinschaligheid en blijft dicht bij haar inwoners. Zo kunnen inwoners op hun eigen manier en onder hun eigen voorwaarden vorm geven aan hun samenleven in de buurt en in de wijk. De kern van het beleid van de komende vier jaar is dat bewoners worden uitgedaagd om zelf met initiatieven te komen, vanuit het principe dat zelf bedachte oplossingen vaak het meest duurzaam zijn. Hierbij bouwen wij voort op datgene wat werkt. Zo zijn er inzichten verworven met de door Carion uitgevoerde pilots in 2011 in de dorpen Dieren, Rheden en Velp. Dit buurtcoachwerk zetten wij voort.

Verbinden van inwoners

Uiteraard is de buurtcoach niet de enige partner die werkzaam is in onze dorpen. Ook Vivare, de wijkpolitie en onze mensen van het openbaar beheer zijn daar bijvoorbeeld actief. Deze partners werken samen in de zogenaamde gebiedsteams. Hier ligt de bakermat voor het Buurtplan, het communicatieproject 'Ik buurt mee'. Door het Buurtplan vindt er een betere afstemming plaats zowel binnen als buiten het gemeentehuis. Wij kunnen elkaar op deze manier versterken. Ons uitgangspunt is een actieve rol voor bewoners en het actief ophalen van informatie.

De komende beleidsperiode gaan wij ons richten op het verbinden van activiteiten en initiatieven. Zo worden deze bereikbaar voor degene die hulp zoekt, waar deze de vraag ook stelt. Veel zaken zijn al in gang gezet. Het uitgangspunt voor dit resultaat is aansluiten op de bestaande netwerken en daar waar gewenst nieuwe ontwikkelingen stimuleren.

“De buurtpilot Stenfert heeft verschillende activiteiten voortgebracht, waaronder het initiatief Buren voor Buren. Vrijwilligers zetten zich in voor mensen die hulp nodig hebben met bijvoorbeeld boodschappen, vervoer, hulp bij klusjes in en om huis en dergelijke én worden verbonden aan de inwoners in de buurt die om deze hulp vragen.”

PV 2 OP PREVENTIE GERICHTE ONDERSTEUNING VAN JEUGDIGEN EN HUN OUDERS.

Resultaat: “Een positief opgroei- en opvoedklimaat”

Onze rol binnen het preventieve jeugdbeleid is het voeren van regie op de vorming van een gezonde pedagogische leefomgeving van jeugdigen van 0-23 jaar. In de eerste plaats gaat het hier om voorliggende collectieve voorzieningen en pedagogische basisvoorzieningen. Het ondersteunen en faciliteren van de collectieve voorzieningen zoals het ambulante jongerenwerk is onderdeel van prestatieveld 5.

Binnen de kaders van de Wmo en de Wet publieke Gezondheidszorg (Wpg) zijn wij verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende aanbod op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, de opvoed- en opgroei-ondersteuning, de advisering aan jeugdigen en opvoeders en de lichte hulpverlening. Onder regie van de gemeente werken betrokken partijen samen in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De focus ligt in alle gevallen op een vroegtijdige signalering van problemen en het bieden van integrale hulpverlening, vanuit het principe één gezin, één plan, één regisseur. Door te investeren in preventie beperken wij het veelal onnodige beroep op gespecialiseerde (geïndiceerde) en curatieve jeugdhulp. Vanaf 2015 wordt de nieuwe Jeugdwet van kracht en zijn wij, naast preventieve voorzieningen, tevens verantwoordelijk voor de specialistische en/of curatieve langdurige jeugdhulp.

Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Het versterken en verbinden van pedagogische basisvoorzieningen, zoals onderwijs, kinderopvang, sportverenigingen, jongerenwerk etc.
- Het bieden van gebiedsgerichte ondersteuning: dichtbij en vertrouwd.

De nieuwe werkwijze binnen het CJG sluit aan op de Rhedense Sociale Visie, waarin staat dat de eigen kracht van onze burger het meest tot zijn recht komt in zijn of haar eigen omgeving. Als kinderen en ouders voor vragen komen te staan, zoeken zij bij voorkeur steun in de directe omgeving en op plaatsen waar zij altijd al komen: vertrouwd, bekend en dichtbij. Dit noemen wij de natuurlijke vindplaatsen. De familie, het consultatiebureau, de kinderopvang, de huisarts, de school, de straat (politie, jongerenwerk, bureaus). De plaats waar de eerste vraag gesteld wordt is leidend en cruciaal voor het verdere verloop. Als specifieke deskundigheid nodig is hanteren wij het principe ‘aanschuiven in plaats van doorverwijzen’.

“Mevrouw Mulder (36 jaar) is een alleenstaande moeder met een dochter van 3 jaar. Tijdens een bezoek aan het consultatiebureau signaleert de jeugdverpleegkundige dat dochter erg bleek is en moeite heeft zich te concentreren. De jeugdverpleegkundige brengt moeder in contact met een thuisbegeleider, die al tijdens eerste gesprek ontdekt dat moeder en dochter een minimaal dagritme hebben en weinig sociale contacten. De thuisbegeleider zoekt samen met moeder naar mogelijkheden om het sociale netwerk uit te breiden en zo haar eenzaamheid tegen te gaan, zoals inschakelen van buurvrouw, speelafspraken voor dochter etc. Mevrouw Mulder heeft, dankzij de steun van mede-opvoeders, weer energie om met haar dochter om te gaan en denkt nu weer aan opleiding en/of werk.”

Betrokken organisaties moeten een behoorlijke omslag maken in hun werken: de kanteling zal de komende jaren hoog op de agenda blijven staan. Wij zullen vanuit onze regierol nadrukkelijk blijven sturen op draagvlak voor onze visie voor de zorg voor de jeugd, een visie die aansluit op onze Sociale Visie. Wij gaan uit van de mogelijkheden en kansen van kinderen en jongeren. Wij helpen hen om talenten te ontwikkelen en actief mee te blijven doen aan de samenleving. Ouders vormen de spil bij het stimuleren en steunen van hun ontwikkelingsproces. Vele medeopvoeders dragen hun steentje bij. Wij kijken naar wat goed gaat, ook als ouders en jeugd vragen hebben of extra hulp of zorg nodig hebben. En tot slot: ouders worden altijd vanaf het begin betrokken, tenzij de veiligheid van het kind in geding is.

PV 3 ADVIES, INFORMATIE EN CLIËNTONDERSTEUNING.

Resultaat 1: “Een voor iedereen toegankelijke Sociale Kaart”

Prestatieveld 3 betreft het geven van informatie, advies en de cliëntondersteuning en is gericht op alle doelgroepen van de Wmo. Een goede vraaggestuurde sociale kaart is daarbij een essentieel instrument, zowel voor de individuele burgers als voor de consultants en gespreksvoerders. Een goede sociale kaart is ook ondersteunend aan bijvoorbeeld Het Gesprek en aan het bevorderen van de zelfredzaamheid van de burger. Het kan zelfs leiden tot vermindering van telefonische vragen of bezoek aan het zorgloket.

Een goede Sociale Kaart verbindt de diensten die de gemeente aanbiedt met de diensten die door derden worden aangeboden op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. De Sociale Kaart dient te worden opgebouwd vanuit ons Rhedens Model: collectief voor individueel en dichtbij voor veraf. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Het actueel houden van vragen en producten binnen de Sociale Kaart.
- Het opbouwen van de Sociale Kaart vanuit het Rhedens model.

Resultaat 2: “Compensatie voor de burger is gewaarborgd”

In 2012 hebben wij een start gemaakt met het vormgeven van Het Gesprek in de Wmo. Het gaat hier in eerste instantie niet zozeer om een gesprek in de letterlijke betekenis met de koekjes en de thee aan de keukentafel. Het gaat hier allereerst om het vinden van een methode waarmee wij uitvoering kunnen geven aan het compensatiebeginsel dat centraal staat in de Wmo. Dit gaat over alle prestatievelden. Het maatwerk waartoe de wet ons verplicht vraagt om een methodiek waarin de kwaliteit en de zorgvuldigheid van de dienst geborgd wordt. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Organiseren van het achter de schermen proces; de ingang en toegang voor de informele en formele ondersteuners (pilot in Dieren).
- Ingang en toegang regelen voor de burger (één vraag, één antwoord) als resultaat van eerste bolletje.

In tweede instantie gaat het om het werkelijke gesprek met de mensen die een ondersteunings-behoefte hebben. De derde opdracht aan de gemeente is dan:

- Het scheppen van de kaders en randvoorwaarden voor dit echte gesprek.

Soms heeft een persoon een eenvoudige vraag die door de op dat moment aanwezige gespreksvoerder of contactpersoon of iemand (de burens, de hulp, het MVT, een leerkracht, de huisarts, een Voa of iemand van de kerken of de moskee enzovoort) direct kan worden opgelost. Dat gebeurt ook heel veel. Dat heet samenredzaamheid. Deze mensen zien wij niet in ons loket. Soms echter gaat het om meerdere vragen en is het niet meteen duidelijk waaraan de inwoner nu precies behoefte heeft. Dit maakt dat er aanvullende gesprekken nodig zijn om de werkelijke hulp-ondersteuningsvraag helder te krijgen. Daarbij is het van groot belang dat helder is voor de betrokkenen wanneer er een professionele gespreksvoerder moet worden ingeschakeld voor een specifiek en complex probleem.

Houding en gedrag van gespreksvoerders zijn van cruciaal belang zoals ook bleek tijdens de oefening die wij op 3 oktober met elkaar hebben gedaan. Het is nog niet zo eenvoudig om met iemand over zijn of haar problemen te praten. Wij moeten te allen tijde de persoon tegenover ons

serieus nemen en vanuit die basishouding het gesprek ingaan. In de documentaire "De regels van Matthijs" komt een scene voor die tekenend is:

"Matthijs wordt door een hulpverlener voor zijn huis opgewacht om hem mede te delen dat hij nu echt uit huis zal worden gezet. Matthijs barst uit in frustratie en woede: ik heb al jaren zeker tien hulpverleners om mij heen en waarom helpt niemand mij dan? Waarom neemt niemand mij serieus?"

Het behoud van de eigen regie, de zelfredzaamheid en het zelfoplossend vermogen van onze inwoners staat altijd voorop en niet onze ideeën daarover. Onafhankelijkheid van de diverse betrokken is gewaarborgd, de samenwerking tussen de informele en formele partijen is daarbij een heel belangrijk punt van aandacht zoals ook naar voren kwam tijdens de Kantelingsconferentie op 3 oktober. Deze komt ook in prestatieveld 4 aan de orde.

PV 4 HET ONDERSTEUNEN EN WAARDEREN VAN MANTELZORGERS EN VRIJWILLIGERS.

Resultaat 1: “Onze mantelzorgers voelen zich ondersteund en gewaardeerd”

Zorgen voor een naaste kan heel mooi zijn, maar ook een belasting. Niet alleen in tijd, maar ook mentaal. Als gemeente erkennen wij die belasting en willen we onze waardering voor het werk van onze mantelzorgers zichtbaar maken. Wij gaan de huidige initiatieven doorontwikkelen en gaan de ondersteuning aan mantelzorgers versterken en met name inzetten op het verminderen van overbelasting van de mantelzorger. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Brede erkenning van mantelzorgers.
- Versterken van de ondersteuning aan mantelzorgers.
- Verminderen overbelasting van mantelzorgers.

Resultaat 2: “Een goede toegang voor zorgvragers en mantelzorgers naar en van de informele zorg”

Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn met elkaar verweven. Natuurlijk beseffen wij daarbij dat een mantelzorger zich in een andere positie bevindt dan een zorgvrijwilliger, maar tegelijkertijd kan ondersteuning van de mantelzorg niet los worden gezien van ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de zorg. Op haar beurt kan het ondersteunen van de zorgvrijwilligers niet los worden gezien van ondersteuning van het vrijwilligerswerk in het algemeen.

“Het Meldpunt Vrijwillige Thuishulp is een belangrijke ingang naar informele hulp en ondersteuning. Zo ook voor de Plusbus. Per 1 januari 2013 gaat het Meldpunt in samenwerking met de Stichting Vervoer door Vrijwilligers Rheden en Rozendaal, de mensen die de plannings maken voor de Plusbus opnemen in het dagelijks team van het MVT. Hiervoor wordt een aantal vrijwillige medewerkers van de SIZA ingezet. Zij zijn rolstoelafhankelijk. Om die reden wordt er een andere, grotere ruimte voor het MVT geregeld.”

Omdat een goede toegang tot informele zorg maar ook het goed doorverwijzen naar formele zorg wanneer dat nodig is zo belangrijk is voor het halen van het eerste resultaat benoemen wij dit als een apart resultaat. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Verbeteren van de aansluiting formele en informele zorg.
- Verbeteren van de aansluiting van mensen naar het MVT.

Resultaat 3: “Onze vrijwilligers voelen zich ondersteund en gewaardeerd”

Wij realiseren ons dat de maatschappij verandert. We zien daarbij dat niet alle verenigingen in staat zijn om op deze verandering in te spelen. De gemeente gaat de vrijwilligersorganisaties versterken, zodat zij op de toekomst zijn voorbereid. Die ondersteuning is aanvullend van aard: aanvullend op de ondersteuning van landelijke organisaties zoals sportbonden en aanvullend op hetgeen vrijwilligersorganisaties zelf kunnen zoals de werving van nieuwe vrijwilligers. De gemeente Rheden gaat de huidige ondersteuning voortzetten en daar waar nodig nieuwe initiatieven opstarten. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Stimulering van mensen om 'een bijdrage te leveren'.
- Versterken van vrijwilligers(organisaties).

- Identificeren van specifieke groepen vrijwilligers met het doel om hun participatiegraad te verhogen.

"Het Vrijwilligerssteunpunt organiseert regelmatig bijeenkomsten zoals de Zilveren Kracht Conferentie. Bij deze conferentie wordt onder andere geworven voor Plusbus vrijwilligers zodat iemand als Piet Hein (zie PV 5) rolstoelgebonden door een lage dwarslaesie, gewoon naar de sporthal kan om te fluiten bij het zaaltnnis".

Een totaal van zeven doelen is samen met het maatschappelijk (vrijwillige) middenveld¹³ en enkele professionele organisaties opgesteld. In de bijlage van dit meerjarenbeleidsplan treft u het uitgeschreven beleid rondom vrijwilligerswerk en informele zorg ter informatie aan. Daar vindt u ook het schema dat de structuur van de informele zorg in Rheden weergeeft.

PV 5 HET BEVORDEREN VAN HET ZELFSTANDIG FUNCTIONEREN VAN ONZE INWONERS EN HUN MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE.

Resultaat 1: “Algemene en onafhankelijke advisering thuis en in de buurt”

Om het zelfstandig functioneren van onze inwoners te faciliteren en hun meedoen aan de maatschappij mogelijk te maken zetten we in op onafhankelijke en outreachende, ambulante advisering. U moet daarbij denken aan de inzet van ambulante jongerenwerkers en ouderenadviseurs. Ook de inzet van de vrijwillige ouderenadviseurs (Voa's) en de huisbezoek-consulenten dragen bij aan dit resultaat. De thema's hier zijn onder anderen kennisverspreiding, verbinding, veiligheid en geborgenheid. Het tegengaan van eenzaamheid is een overkoepelend thema. Daarin sluit dit resultaat aan bij de resultaten uit prestatievelden 1, 2 en 4. Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Outreachende advisering, ondersteuning en activering van ouderen
- Outreachende advisering, ondersteuning en activering van jongeren

Resultaat 2: “Collectieve diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg”

De subsidieregeling “Diensten bij wonen met zorg”, zoals ze in 2007 in de Wmo werd opgenomen was bedoeld om de gevolgen van de voortgaande vergrijzing en extramuralisering op te vangen. Voortschrijdend inzicht heeft ons geleerd dat er een breder scala aan ondersteuning in de thuissituatie moet worden ingezet op dit terrein. Wij kijken goed waar de markt op inspringt zoals op de maaltijdvoorziening. Daar waar de markt dit niet doet, omdat het over een te kleine doelgroep of een te specifieke ondersteuning gaat, faciliteren wij collectieve initiatieven of ontwikkelen wij deze zelf. Met name dit resultaat is van belang om de Kanteling van de Wmo handen en voeten te geven.

Wonen

Onze ouderen blijven steeds langer thuis wonen en ook mensen met een beperking willen graag in de buurt blijven wonen. Het is van belang dat wij de samenstelling en de kwaliteit van onze woningvoorraad tegen dat licht houden en bij de inrichting van onze openbare ruimte rekening houden met deze veranderende samenstelling van onze bevolking. Om ons resultaat te bereiken op het gebied van wonen hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Toe- en doorgankelijkheid van de woningvoorraad en de openbare ruimte bevorderen
- Opplussen, thuishetchnologie en wonen met dementie mogelijk maken.

Welzijn en zorg

Op het gebied van welzijn en zorg gaat het vooral om de vraag wat mensen voor elkaar kunnen doen en wanneer er een collectieve regeling in beeld komt. En de vraag of dit dan een regeling moet zijn die de gemeente bedenkt of dat het een initiatief is dat uit de samenleving komt. De gemeente ondersteunt een dergelijk initiatief daar waar dat nodig is. Wij willen in Rheden vooral gebruik maken van de kracht van de samenleving. Dit betekent dat we allereerst goed luisteren naar die samenleving. We leveren veel van de collectieve ondersteuning via ons welzijnswerk. Met het inzetten van Welzijn Nieuwe Stijl geven we daarbij meer verantwoordelijkheid aan onze inwoners maar krijgen zij ook meer ruimte voor initiatief:

“De jongere jeugd in Velp Zuid toonde zich enthousiast over hun vrijwilligerswerk bij het jongerencentrum. Ze waren blij met hun buurt en ze spraken over de dingen die ze graag zouden willen doen, nu en later. Een jongen die graag kok wil worden kan met een groepje eten koken voor anderen, en meisje dat kapster wil worden organiseert met wat hulp een hairworkshop, jongens die in het leger willen organiseren een excursie naar een kazerne.”¹⁴

Om ons resultaat te bereiken op het gebied van welzijn en zorg hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Doorontwikkelen Welzijn Nieuwe Stijl
- Ondersteunen en faciliteren van collectieve diensten door derden
- (Door) ontwikkelen en ondersteunen van aanvullende collectieve diensten

Resultaat 3: “Collectieve toegang tot (algemene) diensten en regelingen”

Bij dit resultaat gaat het vooral om het matchen van behoefte aan ondersteuning en het aanbod dat in de (lokale) markt te vinden is. Mensen moeten de weg naar de dienst makkelijk en logisch weten te vinden. Zo hebben wij onze maaltijdvoorziening losgekoppeld van het welzijnswerk en in de lokale markt weggezet. Het resultaat is een betaalbare (warme) maaltijd voor mensen bij ondernemers uit de buurt zoals mensen dat gewend zijn.

“Een mevrouw van 92 uit Dieren was erg tevreden met de nieuwe aanpak en vertelde dat ze het goed vond dat de gemeente zo ook de eigen ondernemers weer een kans geeft in deze tijden. Het eten is nu goedkoper en nog lekkerder ook.”

Soms moeten mensen op deze weg gewezen worden, de Sociale Kaart is daarbij een belangrijk instrument en Het Gesprek een belangrijke methode. Het is van belang een logische samenhang tussen alle aanbieders van ondersteuning en activiteiten te waarborgen. Het gaat daarbij zowel om algemene voorzieningen als om collectieve voorzieningen. Daarnaast moeten we het mogelijk maken dat ook mensen met beperkte financiële middelen toegang hebben tot genoemde diensten als ze daar niet buiten kunnen.

“Meneer IJssel aan de Waterstraat in Velp heeft ernstige artritis aan beide handen en kan niet zelf meer koken. Ook het bedienen van de magnetron is moeilijk voor hem. Een oplossing is het dagelijks laten bezorgen van de warme maaltijd door De Gasterije uit Oosterbeek. Meneer IJssel heeft een Aow-tje met een heel klein pensioen. Hij heeft hoge zorgkosten door alle eigen bijdrages die hij verschuldigd is. De Wmo consulent van de gemeente doorloopt met meneer een budgetteringshulpmiddel waaruit blijkt dat het meneer de € 6,90 die de maaltijd dagelijks kost niet kan betalen. Meneer IJssel mag daarom de maaltijd voor € 2,- kopen; De Gasterije declareert de rest van de kosten op maandelijkse basis bij de gemeente”.

Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Adviseren en ondersteunen bij het vinden van de juiste dienst.
- Financiële ondersteuning borgen daar waar dat nodig is.

PV 6 HET VERLENEN VAN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN TEN BEHOEVE VAN ZELFREDZAAMHEID EN PARTICIPATIE.

Resultaat: “Maatwerk is vanzelfsprekend bij individuele voorzieningen”

Met de invoering van de Wmo in 2007 is het recht op een voorziening, zoals dat onder de Wvg gold, omgebogen naar het recht op adequate compensatie van dat wat een burger niet meer zelf kan. Bij een individuele Wmo voorziening moet u denken aan een individuele voorziening die een burger ondersteund bij het voeren van een huishouden, het zich verplaatsten in en om de woning, het zich verplaatsen in de directe omgeving en aan voorzieningen die een burger in staat stellen mee te doen aan het maatschappelijke leven.

“Piet Hein, een jongeman van 29, woont sinds kort zelfstandig in de Zilvervlootstraat. Piet heeft een leuke baan als baliemedewerker bij de plaatselijke afdeling van de bank. Omdat Piet een lage dwarslaesie heeft is hij rolstoelgebonden. Uiteraard zijn in de woning van Piet geen drempels te vinden en is zijn aanrecht verlaagd zodat hij zelf kan koken. Piet redt zich goed. Voor de elektrische rolstoel die Piet nodig heeft en voor de noodzakelijke aanpassingen aan zijn woning heeft Piet een beroep gedaan op de individuele voorzieningen van de Wmo. Eén keer in de twee weken komt er een hulp die zijn huis op orde houdt, deze betaalt hij zelf. In het weekend maakt hij gebruik van de Plusbus Rheden Rozendaal zodat hij zijn rol als scheidsrechter bij het zaaltennis kan vervullen.”

Wij streven naar een situatie waarin zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de eigen kracht en de samenredzaamheid van onze burgers eventueel aangevuld met collectieve voorzieningen. Op die manier vindt er een afname plaats van het beroep op specifieke en dure individuele voorzieningen zodat we als gemeente met minder middelen voor meer mensen meer kunnen doen. Daarom zal de individuele voorziening altijd het sluitstuk vormen.

Om ons resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoeringsprogramma:

- Uitvoeren van beleid en verordening mogelijk maken
- Het beoordelen van een aanvraag voor een individuele voorziening door een Wmo-specialist van de gemeente.
- Het borgen van maatwerk bij inkoop.

De rol van de gemeente op dit prestatieveld blijft namelijk niet beperkt tot het indiceren en toekennen van voorzieningen maar strekt zich uit tot het borgen van het maatwerk bij de inkoop- dan wel subsidiecontracten die de gemeente afsluit met derden. Om het mogelijk te maken dat ieder arrangement voor iedere burger met een ondersteuningsbehoefte maatwerk is, is het van belang dat de contracten die worden afgesloten met professionele aanbieders ruimte bieden voor dit maatwerk. Van cruciaal belang is dat we niet langer alleen sturen op maximalisatie van omzet en uren; maatwerk en kwaliteit voor de burger staan voorop. Sturen op kwaliteit en maatwerk betekent ook voor de professional in de thuiszorg een verbetering van de werksituatie. Het is aan de raad om het college te controleren op het correct uitvoeren hiervan bij de komende aanbestedingen.

Volgens ons Rhedens Model moet een burger direct toegang hebben tot de juiste vorm van ondersteuning, de gemeente is de regisseur op dat gebied. Verschillende aanbieders dienen zich te concentreren op hun specialistische aandeel in het gewenste ondersteuningsarrangement. Voor een burger dient het resultaat direct inzichtelijk te zijn. Technische ondersteuning in de vorm van een toegankelijke en vraaggestuurde sociale kaart is hierbij onontbeerlijk.

In de komende periode gaan we uitproberen of en hoe we de bovenbeschreven werkwijze handen en voeten kunnen geven. Alle prestatievelden komen daarbij vanzelfsprekend aan bod. We gaan daarbij sturen op waarde en op de gewenste uitkomst in plaats van op het aantal geleverde producten en zorguren.

PV 7, 8 EN 9 MAATSCHAPPELIJKE OPVANG, OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN VERSLAVINGSZORG.

Resultaat: “Maatschappelijke uitval wordt zoveel mogelijk voorkomen”

In elk dorp zijn ze te vinden. Mensen die zichzelf verwaarlozen, in de war zijn of overlast veroorzaken. Zij hebben vaak een kluwen aan problemen op verschillende gebieden: lichamelijk, geestelijk, financieel en op het gebied van huisvesting. Eenzaamheid speelt vaak een rol. Opeenstapeling van deze problemen kan er uiteindelijk toe leiden dat mensen een gevaar vormen voor zichzelf of tot overlast zijn van hun omgeving. In het ergste geval leidt dit tot maatschappelijke uitval. Dan is het belangrijk dat er voldoende zorg en opvang is georganiseerd, zoals opvang voor daklozen, vrouwenopvang en verslavingszorg. Om maatschappelijke uitval te voorkomen is inzetten op preventie van groot belang. Om dit resultaat te bereiken hanteren wij als aandachtsvelden voor het uitvoerings-programma:

- Regionale samenwerking.
- Maatschappelijke uitval in Rheden voorkomen.

Samenwerking in de regio

De gemeente Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem¹⁵. Dat betekent dat Arnhem de opdracht heeft om de maatschappelijke opvang en verslavingszorg te organiseren. Elke centrumgemeente krijgt van het Rijk een budget dat past bij het te verwachten aantal dak- en thuislozen en verslaafden binnen de regio. De gemeente Arnhem ontvangt hiervoor jaarlijks 6,3 miljoen euro van het Rijk. In 2011 is het masterplan “Minder opvang, beter leven” opgesteld. Het uitgangspunt van het Masterplan “Minder opvang, beter leven” is dat zorg in principe tijdelijk is en dat mensen zo snel mogelijk de regie op het eigen leven herwinnen. Wij werken als regiogemeente samen met de gemeente Arnhem en de andere regiogemeenten om vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid onze bijdrage te leveren aan het voorkomen en terugdringen van maatschappelijke uitval.

Maatschappelijke uitval in Rheden voorkomen

Kwetsbare burgers kunnen “buiten de samenleving vallen” omdat zij alle hulp afwijzen en zorg mijden. We spreken van zorgmissers en zorgmijders. Dit zijn vaak mensen die totaal geïsoleerd zijn en geen sociaal netwerk hebben. Als zij door hun in ogen van anderen “vreemde gedrag” nog verder worden buitengesloten, komen ze in een spiraal terecht van mijden en vermeden worden. Wij pakken signalen over inwoners die sterk zorgmijdend zijn of overlast veroorzaken actief op en leiden hen in samenwerking met de Politie, woningcorporatie Vivare, maatschappelijk werk van Carion, RIBW, Iriszorg en Pro Persona toe naar de juiste zorg en ondersteuning.

“Mevrouw Jansen (24 jaar) is een alleenstaande jonge moeder die sinds kort in onze gemeente is komen wonen met haar dochter van 2 jaar. Al vrij snel bouwt ze een huurschuld op van 3 maanden. Vivare signaleert dit en meldt haar aan voor “Eerder er op af”. Het maatschappelijk werk legt contact met mevrouw Jansen en ontdekt dat door de verhuizing haar hele netwerk aan hulpverlening is weggevallen, terwijl hulp bij de administratie en de opvoeding van de dochter hard nodig is. Er wordt een nieuw hulpverleningsplan gemaakt. De huisuitzetting wordt voorkomen en aan de problemen wordt gewerkt om in ieder geval een nieuwe huurachterstand te voorkomen”.

Het is goed om te beseffen dat 1 op de 3 Nederlanders ten minste één keer in zijn leven te maken met psychische problemen. De collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg is daarom een onderdeel van de Wmo.

Eindnoten

¹ Dit doen wij middels de Wmo benchmark die jaarlijks door de SGBO wordt uitgevoerd en door onze eigen klanttevredenheidsonderzoeken. De raad krijgt de resultaten ter kennisname toegezonden.

² Een notitie over het beleidsvoornemen op het gebied van de ondersteuning aan vrijwilligers en de informele zorg gaat hierbij ter kennisname.

³ Enerzijds zijn gemeentes namelijk verplicht om voorzieningen te treffen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die mensen is staat stellen om zelfstandig mee te blijven doen aan de maatschappij. Daarbij moet de gemeente niet alleen rekening houden met persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager maar ook met de capaciteit van de aanvrager om vanuit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien. Dit betreft de veel aangehaalde eigen verantwoordelijkheid van de aanvrager en staat vast in artikel 4 van de Wmo. Anderzijds doet de rechter steeds vaker uitspraken in beroepszaken die ertoe leiden dat gemeentes niet kunnen voldoen aan de opdracht die in artikel 4 van de wet besloten ligt. Er wordt dan voorrang gegeven aan de bepalingen in artikel 15 en volgende die het opleggen van de eigen bijdrage betreffen.

⁴ Vrij naar het rapport "Vertrouwen in Burgers" van de WRR.

⁵ Zie noot 2.

⁶ Dit wordt ook vermeldt in de nieuwe Minimanota en het Meerjarenbeleidsplan Re-integratie.

⁷ "De drempels voor verandering blijken hoog en vereisen gerichte aandacht. Schurende logica's van burgers en beleidsmakers, belemmerende overheidsstructuren en -systemen, kortetermijnoriëntatie en onzekere rugdekking zijn uitingen van een overheidscultuur die ontoereikend is voor het omgaan met een complexe netwerksamenleving....het besturen van het onbestuurbare is alleen mogelijk als beleidsmakers een gepaste ruimte laten voor burgers: weten wanneer ze nodig zijn en wegblijven als dat niet het geval is." WRR mei 2012

⁸ De gekantelde verordening wordt gelijktijdig met dit beleidskader ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

⁹ Tegelijkertijd kwamen er ook een tweetal subsidieregelingen mee; de Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg en de Diensten bij wonen met zorg. De lichte vormen van begeleiding werden niet langer vanuit de AWBZ vergoed evenals de subsidieregelingen voor vernieuwende projecten op het gebied van aanvullende ondersteuning in de thuissituatie zoals de Vriendendienst op Stap.

¹⁰ We tellen hier de klanten op basis van hun unieke indicaties. In de praktijk krijgen we uiteraard steeds meer te maken met klanten die meerdere voorzieningen van ons krijgen.

¹¹ Zowel de Begeleiding als de Persoonlijke Verzorging komen met een flinke korting op het budget over en het is nog maar de vraag hoe en of wij met deze middelen de betrokken cliënten afdoende kunnen compenseren.

¹² De Gelderlander van woensdag 21 november 2012.

¹³ Maatschappelijk middenveld is het geheel aan particuliere organisaties in de samenleving die verschillende groepen, meningen en belangen vertegenwoordigen. Zij kunnen publieke taken uitvoeren, maar dit hoeft niet. Kenmerkend voor het maatschappelijk middenveld is, dat zij geen winstoogmerk hebben. Het maatschappelijk middenveld ontvangt vaak financiële middelen van de overheid. In ruil hiervoor nemen deze organisaties bepaalde normen en spelregels in acht. Tot het maatschappelijke middenveld kunnen onder andere kerken, vakbonden, milieubeweging, sociale organisaties, productschappen, werkgeversverenigingen, pressiegroepen etcetera gerekend worden. Deze organisaties nemen deel in het proces rond de vorming van beleid, maar legitimeren het beleid ook naar hun achterban wanneer het van kracht is.

¹⁴ Zie bijlage 3 "Interactieve bijeenkomsten Wmo Gemeente Rheden"

¹⁵ De regio Arnhem bestaat uit de volgende gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Westervoort, Rijnwaarden, Zevenaar, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal.